

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо приведення законодавства про гуманітарну допомогу у відповідність до сучасних умов та нових соціальних викликів (реєстр. № 8130 від 15 березня 2018 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя на засіданні 17 січня 2019 року (протокол № 76) розглянув на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо приведення законодавства про гуманітарну допомогу у відповідність до сучасних умов та нових соціальних викликів (реєстр. № 8130 від 15 березня 2018 року), поданий народними депутатами України Шевченком О.Л. та іншими (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою Законопроект розроблений з метою розширення можливостей для надання гуманітарної допомоги у якості транспортних засобів зі сторони міжнародних донорів, що, на думку авторів, надасть змогу оновити (збільшити) сільські та районні парки автомобілів швидкої допомоги і аварійно-рятувальних автомобілів, збільшити мобільність інвалідів та дітей, які перебувають у дитячих будинках сімейного типу, прийомних сім'ях або під опікою/піклуванням.

Для досягнення мети авторами пропонується внести зміни до статті 6 Закону України «Про гуманітарну допомогу» і статті 3-2 Закону України «Про деякі питання ввезення на митну територію України та реєстрації транспортних засобів» щодо звільнення від оподаткування товарів, визнаних гуманітарною допомогою, аварійно-рятувальних автомобілів; транспортних засобів, які будуть передані дитячим будинкам сімейного типу, прийомним сім'ям та опікунам/піклувальникам з кількістю дітей 5 та більше. Також Законопроектом передбачається зміни стосовно віку та об'єму двигунів автомобілів, які надаються у якості гуманітарної допомоги у користування особам з інвалідністю. Законопроектом пропонується внесення транспортних засобів, зазначених у статті 6 Закону «Про гуманітарну допомогу», до списку тих, на які не розповсюджуються вимоги статті 1 та 2 Закону України «Про деякі питання ввезення на митну територію України та реєстрації транспортних засобів».

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України Комітет виходить з такого.

В Основному Законі України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8). За приписом частини другої статті 19 Основного Закону України органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

За Законом України «Про гуманітарну допомогу» (стаття 1) гуманітарна допомога є різновидом благодійництва і має спрямовуватися відповідно до обставин, об'єктивних потреб, згоди її отримувачів та за умови дотримання вимог статті 3 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації».

Охорона здоров'я, запобігання природним і техногенним катастрофам та ліквідація їх наслідків, допомога постраждалим внаслідок катастроф, збройних конфліктів і нещасних випадків, а також особам, які перебувають у складних життєвих обставинах; опіка і піклування, законне представництво та правова допомога; соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні послуги є сферами благодійної діяльності. Додаткові види благодійної діяльності та особливості регулювання певних видів благодійної діяльності можуть визначатися законами України (пункти 2, 4-6 частини другої статті 3, частина четверта статті 5 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»).

Основним Законом України (частина перша статті 67) встановлено, що кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом.

Обов'язок по сплаті податків і зборів, закріплений вказаною нормою Конституції України, деталізується податковим законодавством. Податкове законодавство України складається з Конституції України; Податкового Кодексу; Митного кодексу України та інших законів з питань митної справи у частині регулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з оподаткуванням митом операцій з переміщення товарів через митний кордон України (частина 3.1 статті 3 Податкового кодексу України (далі – Кодекс)).

Один із принципів, на яких ґрунтується податкове законодавство, – це єдиний підхід до встановлення податків та зборів - визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку (пункт 4.1.11 статті 4 Кодексу).

При цьому, як зауважив Європейський суд з прав людини, розглядаючи справу «ТОВ «Полімерконтейнер» проти України» (Polimerkonteyner, TOV v. Ukraine), при будь-якому випадку втручання з боку органів державної влади в мирне володіння майном, в тому числі такого, яке спрямоване на сплату

податків, слід дотримуватись «справедливого балансу» між вимогами загальних інтересів суспільства та вимогами захисту основних прав особи. Необхідний баланс не може вважатись дотриманим, якщо відповідній особі доводиться нести індивідуальний та надмірний тягар (пункт 17 рішення від 24 лютого 2017 року).

Кодексом (пункт 4.4 статті 4) визначено, що установлення і скасування податків та зборів, а також пільг їх платникам здійснюються відповідно до цього Кодексу, зокрема, Верховною Радою України.

Податковим та митним законодавством України передбачені податкові пільги, а саме, звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності особливостей, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат (пункти 30.1, 30.2 статті 30 Кодексу).

Згідно з правовою позицією Конституційного Суду України, викладеній у Рішенні від 24 березня 2005 року № 2-рп/2005, встановлення системи оподаткування, податків і зборів, їх розмірів та порядку сплати є виключною прерогативою закону. При унормуванні цих суспільних відносин держава має право визначати механізми, які забезпечують платником належну сплату податків і зборів (абзац четвертий підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини).

Основним Законом України (пункт 1 частини другої статті 92) визначено, що виключно законами України встановлюються система оподаткування, податки і збори. Прийняття законів Конституція України відносить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Водночас, щодо набрання чинності приписами Законопроекту Комітет звертає увагу, що Податковим кодексом України (пункт 4.5 статті 4) визначено, що при встановленні або розширенні існуючих податкових пільг такі пільги застосовуються з наступного бюджетного року.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо приведення законодавства про гуманітарну допомогу у відповідність до сучасних умов та нових соціальних викликів (реєстр. № 8130 від 15 березня 2018 року), поданий народними депутатами України Шевченком О.Л. та іншими, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ